

תמורה באיסטרטגית-הקיסרות

מתברר, כי בוועידת ראשי הממשלות של הדומיניונים, אשר נסתיימה (בלונדון) בסוף מאי ש.ז., לבשו צורה מושגים חדשים בתחום האיסטרטגיה העולמית, אשר יש בהם כדי מהפכה במסורות בריטיות ומפנה לשידוד-מערכות מוחלט במגמות מערכת-המגן של הקהילה הבריטית. נמצא, כי מנהיגי הקיסרות ליבנו הצעות לשיטה אל-ריכוזית של ניצוח על ההגנה, שתהא מלונה בפזיור מרחיק-לכת על פני הקיסרות של מקורות-יכולת תעשייתיים.

הים התיכון פרוז

פרטי הברורים האיסטרטגיים, הנתונים באורח רשמי, הנם בגדר סוד נמרץ; אך רמזים מאת מומחים צבאיים וכלכליים (שבבריטניה ובדומיניונים) מעידים על ג' שיקולים מכריעים, הקובעים את אופן-הראיה החדש של אנשי-המדינה וראשי-המטות:

(א) שוב אין הים-התיכון יכול להוסיף ולהיות מעין „אגם בריטי“.
(ב) הודו, ארץ זו שיש בה כמעט 400 מיליון נפש, שהיתה מעוזה של מערכת הקיסרות הבריטית. — ייתכן שהיא הכרח להוציאה מכלל חישובי-הקהילה לעתיד לבוא.

(ג) התפתחות באורח מלחמת האוויר והאטום שינתה תכלית שינוי גם את הרגשות בענין ההגנה, שנרכשו במהלך מלחמת-העולם האחרונה. נדרשו דיונים ממושכים ושקדניים בין ראשי השירותים-הלוחמים הבריטיים, כדי שיגיעו לכלל מסקנה, כי שוב אין הים-התיכון יכול להחשב כעורק הבריטי לעבר המזרח. טוענים, כי גורמי אורח-המלחמה האווירי והימי החדש הפכו ים צר זה, מוקף-היבשת, למלכודת-שבכות בשביל תנועות צבאיות — והרי מאבקו המר של הציר-הבריטי, לקיים את קו-האספקה של האי-מלטה, הוכיח את הדבר בימי המלחמה האחרונה. מצרים נמצאת בתוך טווח-הפגיעה מכל חלק באירופה. פצצה-אטומית יכולה להפוך את תעלת-סואץ לביצה; ואוי ניתק כל „חבל-ההצלה“ אל עבר הודו, שהיה עובר דרך התעלה הזאת. נקודות המשען והמעוז הבריטיים המסורתיים שבים-התיכון — גיברלטר, מלטה, קפריסין — נתישנו, בעיני מומחי-הצבא, כאותו מפציץ משנת 1940.

טווח-מגן חדשים

האיסטרטגיה הבריטית המסורתית, במאה הי"ט והכ', לעבר המזרח, היתה מבוססת על קו-יתחבורה ועל נקודות-משען הגנתיות אשר נתוחתם הכללית היתה בשטח שבין 15—30 מעלות רוחב-צפוני, ואלו המפנה החדש ייתכן שיוליך אל שטחים דרומיים יותר, אלה שבין קו-המשוה ל-15 מעלות רוחב-צפוני. טווח חדש זה הוא המשמש מפתח לתפיסה האיסטרטגית החדשה בכללותה. יש חושבים, כי אפשר שגיברלטר, מלטה, סואץ ובומבי, יפנו מקומן לנקודות-צימת במערכת-המגן של הקהילה, אשר יהיה בהן כדי לשחרר מן העומס את הצפון ואת המזרח, — הן עשויות לכלול את בתי-הורס שבמערב-אפריקה במושבת גמבינה, את ניגריה, את קניה במזרח-אפריקה, את ציילון, את סינגפור; ומשם שוב נטיה בת 15 מעלות דרומה, כדי להתחבר עם אוסטרליה ועם מערכות-המגן השלובות של

האוקיינוס-השקט. ואלו לעבר מערב יהיו אז לבריטניה גויאנה שבדרום-אמריקה (בליטת מערב-אפריקה — היא, כידוע, גם שטח „העולם הישן” הקרוב ביותר אל חופה הצפוני-מזרחי של אמריקה הדרומית), איי „הודו המערבית” וקנדה, המשמשות מעין חוליה-מחברת טבעית עם כל מערך המגן של ארצות-הברית, המשתרע על פני האוקיינוס-השקט, — כדי שגם הוא יתחבר עם המערך שבאיזור אותו האוקיינוס. אין זה בגדר סוד, ש„קרהמתניים” של יבשת אפריקה (היינו — הקו גויניאה-ים-סוף, או גויניאה-קניה), פותח בשנות המלחמה לשימוש בתורת „קפי-צת-דרך” אוירית להודו, וכי שדות-איור חדישים מופעלים כעת במקומות שהיו שממון. קניה, על מרחביה ואקלימה הטוב, פותחת אפשרויות גדולות לפיתוח בסיס-מפתח במערכת-מגן אפריקאית-יבשתנית. ציילון, גם היא פותחה כבסיס צבאי; וטוענים, כי שטח זה, בן כ־65 אלף קילומטר מרובע, ושאוכלוסיתו היא כששה מיליון נפש, יכול להיות, במשך עשר שנים, לחוליה רבת-עצמה ביותר בכל שרשרת-הקהיליה.

„אל-ריכוזן” של תעשיות

כדי לתת לה, לאיסטרטגיה החדשה, את חוט-השדרה הנדרש לה, העלו ראשי-המטה הבריטיים מחשבות והצעות בדבר אל-ריכוז מרחיק-לכת של מקורות היכולת אשר לקהיליה. הנחתם היא, כי האיים הבריטיים, בתורת „משמר-חוף” חרושתי, ישמשו מטרה עלולת-פגיעה יותר מדי באורח-המלחמה האטומי והאוירי. נראה, כי התכנית החדשה מניחה את טיפוחם של שלושה, בתי-יבשק קיסרותיים: מערבי — בקנדה; דרומי — באפריקה הדרומית; ופציפי — באוסטרליה. ההתפתחות התעשיתית בשלושת הדומיניונים הללו בשנות המלחמה חוללה מהפכה גמורה בגישה הבריטית המסורתית, נוסח „הסיטי הלונדוני”, אל שטחי-הקיסרות, אשר נראו עד כה, בראש וראשונה, כמקור-הגלם.

הנל נראים כגורמי-היסוד העיקריים בתפיסה החדשה של איסטרטגית-הקהיליה, אך בהיותם בלונדון, הטעימו מנהיגי הדומיניונים בפירוש, כי לא יוכלו להסכים מראש לשום תכנית נוקשה. כל דומיניון, תוך קשרים עם שותפיו והימלכות בדעתם, ישמור על חופש פעולה באזורו הוא. עם זאת תצורפנה, „משלחות צבאיות” למשרדי „הנציבים העליונים” של הדומיניונים בלונדון, כדי שישמשו את משרד המלחמה, ובכל שעת צורך יימלכו בהן.

הגנה מפני מי?

נקשרו קשרי-דיונים עם המעצמות הלא-גדולות, שאינן חברות ב„קהיליה הבריטית”, אלא שעניינים וקניינים להן בתחומיה הגיאוגרפיים — צרפת, הולנד, פורטוגל. הסנותן בענין השתתפותן במר”מ מעין זה הוא פרי השאלה הפוליטית המתיצבת אגב כל שיקול בענין איסטרטגית-מגן של הקהיליה: „הגנה מפני מי?” מנהיגי בריטניה והדומיניונים משיבים על פי הרוב כי אין ההגנה הקיסרותית מכוננת נגד שום אומה אחרת שהיא, אלא היא פרי הלקח של מהלך המלחמה האחרונה. סבורים הם, כי משתוקם מערכת-מגן כזאת — והסתדרות-האומות תגדל ותתפתח בינתים עד כדי בגרות — אין סיבה שלא לכלול בתכנית-ההגנה העולמית „חישוק-פלדה” כזה מסביב לכדור-הארץ, בניצוחו של המטה-הכללי להסתדרות-האומות.